

UTFODRING AV KLÖVVILT

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS REKOMMENDATIONER FÖR UTFODRING AV KLÖVVILT

Tillgången till föda avgör vinteröverlevnaden och reproduktionen hos viltet. Genom en planerad utfodring är det möjligt att hålla viltstammarna stabila, öka möjligheterna till jakt och minska viltets lidande.

Jakt, inte svält

Svenska Jägareförbundet anser att viltstammarna ska regleras genom jakt, inte svält. Det ger både god etik och gott resursutnyttjande. Samtidigt kan felaktig utfodring ge skador på grödor och skog, eller till och med vara skadlig för viltet.

Det är viktigt att utfodring bedrivs på rätt sätt och sker i dialog med dem som kan beröras. Samarbete mellan angränsande jaktlag och markägare leder ofta till mindre konflikter och bättre resultat.

Gemensamt ansvar

Enligt Jaktlagen har jakträttshavare och markägare ett gemensamt ansvar att stödja viltet genom särskilda åtgärder. Det kan exempelvis ske genom utfodring.

Samtidigt har man ett gemensamt ansvar att se till att viltstammarna regleras genom jakt, om det behövs exempelvis för att minska skador.

Ansvar att reglera viltstammarna genom jakt ökar självfallet om överlevanden och reproduktionen ökas genom utfodring.

Ett tydligt syfte

Svenska Jägareförbundet anser att utfodring ska ske med ett tydligt syfte, mängden och kvaliteten på fodret ska vara anpassad efter syftet och fodret ska hålla god kvalitet.

Kräver tillstånd

Utfodring bör alltid ske långt från vältrafikerade vägar, jaktmarksgränser, känsliga jordbruksgrödor, samt ungdomskogar som kan skadas. För att utfodra krävs markägarens tillstånd.

Notera att lämnning av oskördad gröda (viltåker) anses inte i lagens mening vara utfodring.

FOTO: HANS RING

LÄMPLIGT VILTFODER

Viltfodret bör domineras av fiberrikt grovfoder, som ensilage eller helsädesensilage. Älg och rådjur har en specialiserad diet, och vill ha bladrikt ensilage det vill säga med inslag av exempelvis klöver. Dovvilt och kronvilt är inte lika specialiserade, utan klarar sig bra på gräsbaserat ensilage.

Kraftfoder, som spannmål och foderpellets, bör ses som tillskott till grovfoder eller naturligt foder.

Tvättade rotfrukter kan också användas som komplement till grovfoder, men Svenska Jägareförbundet avråder från användande av sockerbeter. Inget klövvilt mår bra av en kost som huvudsakligen består av energirikt foder.

Notera att alla livsmedel som innehåller animaliskt protein är förbjudna att använda som foder till vilt (EG Förordning 1069/2009). Det innebär således att till exempel bröd och matrester inte får användas. Svenska Jägareförbundet rekommenderar att man utfodrar med oförädlade jordbruksprodukter eller till exempel foderpellets.

FOTO: ROBIN OSCARSSON

Älg: Grovfoder som exempelvis bladrikt ensilage, kvistfoder.

FOTO: MOSTPHOTOS

Dovvilt: Grovfoder som ensilage. Kraftfoder som exempelvis spannmål eller pellets kan användas som komplement.

Kronvilt: Grovfoder som ensilage. Kraftfoder som exempelvis spannmål eller pellets kan användas som komplement.

FOTO: MOSTPHOTOS

Rådjur: Grovfoder som bladrikt ensilage. Kraftfoder som exempelvis spannmål eller pellets kan användas som komplement.

Vildsvin: Grovfoder som helsädesensilage. Kraftfoder som exempelvis spannmål, bönor, ärtor, majs eller pellets kan användas som komplement.

FOTO: KENNETH JOHANSSON

FODERPLATSEN

På en foderplats jagar man normalt inte. På en foderplats ska inte mer foder läggas ut än vad som äts upp innan det blir otjänligt. Det är också viktigt att foderplatsen hålls ren så att fodret inte blir smutsigt. Runt foderplatser bör det vara lugnt så att viltet känner sig tryggt. Platsen ska vara noggrant vald så att viltet inte orsakar skador på skog och eller grödor. Viltet ska kunna äta i lugn och ro. Fodret bör placeras i flera mindre givor så att inte dominanta individer hindrar svagare djur att komma åt fodret.

Placering av foderplats

Foderplatser lockar till sig viltet, och bör därmed placeras långt från känsliga grödor och känsliga ungskogar. Vidare är det viktigt att inte placera utfodringsplatser i närheten av vältrafikerade vägar. Viltet kan röra sig över stora avstånd för att komma till foderplatser; för att minska risken att viltet korsar vägar är det lämpligt att anlägga utfodringsplatser på bägge sidor om vägarna, men flera hundra meter från vägen. Utfodringsplatser bör inte anläggas närmare markgränser än 200 meter, utan medgivande från grannen.

Tidpunkt för utfodring

Utfodring har en stödande effekt främst under vinterhalvåret. Foderplatser bör anläggas i god tid innan man förväntar sig stora snödjup och låga temperaturer, för att viltet ska lära sig var det kan finna föda. Under vårvintern har klövviltet använt sina lagrade energireserver och det är viktigt att fortsätta utfodra tills det finns tillgång till naturligt foder.

Utfodring i stödande syfte

Stödande utfodring syftar i första hand till att öka överlevnaden och i andra hand till att öka reproduktionen hos klövvilt. Framför allt är det under vinterhalvåret som viltet är födobegränsat och kan gynnas av stödande utfodring. Rådjur, dovvilt och vildsvin är särskilt dåligt anpassade till djup snö och tjäle.

Notera att Svenska Jägareförbundet anser att utfodring i stödande syfte normalt inte bör förekomma under vegetationsperioden.

AVLEDANDE UTFODRING

Utfodring kan användas för att styra viltet i landskapet, i avsikt att minska skador på främst jordbruksgrödor under vegetationsperioden. Utfodring i skog, i kombination med jakt på den odlingsmark man vill skydda, fungerar avledande och kan därmed minska skador på jordbruksgrödorna.

Avledande utfodring används mest för att skydda mognande spannmålsgrödor under vegetationsperioden, men kan användas för att skydda vallar under vinterhalvåret.

För att avledande utfodring ska fungera bör platsen för utfodringen vara fredad från jakt och erbjuda viltet en lugn plats. Vidare måste det finnas tillräckligt med foder för att en stor del av viltstammarna verkligen ska kunna få del av det, annars kommer bara enstaka djur att nyttja foderplatsen. Det går följaktligen inte att minimera fodermängden och samtidigt ha en stor avledande effekt. Därtill krävs aktiva störningar och jakt på odlingsmarken man vill skydda.

En fungerande avledande utfodring ger potentiellt en stödande effekt, trots att den oftast sker när det finns gott om naturligt foder. Dock spelar detta mindre roll då ett ökat jakttryck på odlingsmarken mer än väl kompenserar för denna effekt.

ÅTLING FÖR JAKT (VILDSVIN)

Åtling har till syfte att locka vilt för jakt och är därmed inte att betrakta som utfodring. Åteljakten är effektiv och ger möjlighet till en selektiv avskjutning av vildsvin.

Om ingen överenskommelse finns med grannjaktlagen avråds från att åtlar placeras närmare en jaktlagsgräns än 200 meter. Samma avstånd bör minst även gälla till trafikerade vägar, växande gröda eller andra skyddsvärda marker, om inte överenskommelse gjorts med berörd jordbrukare. Eventuell stödande effekt av åtling kompenseras via ett ökat jakttryck.

Vid all jakt gäller att "anpassa jakten efter tillgången på vilt" (§4 JL 1987:259). Det är också "förbjudet att locka vilt från annans jaktområde" (§34 JL 1987:259). Denna lagtext är viktig att ta i beaktande vid främst åteljakt.

För utförligare information och vägledning kring åteljakt på vildsvin hänvisas till Svenska Jägareförbundets Handlingsplan vildsvin.